

Drøftar om hjort er eit problem

DYR. Hjorteseminaret i Florø i slutten av august skal mellom anna drøfte om den store hjortebestanden er blitt eit problem. Stammen har auka sterkt dei seinare åra, og i dei to siste tøffe vintrane har dette ført til hjortedød og behov for naudforing. Spørsmålet er korleis

ein unngår at hjort blir stempla som problem- og skadedyr i staden for ein ressurs. Det drøftes og om den store bestanda er årsak til eit stadig aukande flåttproblem – eller i staden er ein positiv faktor for å unngå borreliose hos menneske. ©NPK

FOTO: SCANPIX

Havhest

Kritisk for fugleartar på Runde

DYR. Artar som havhest, krykkje og lundefugl er i ferd med å forsvinne frå fuglefjellet på øya Runde. Havhesten har ikkje fått ungar på ti år, og det er over tre år sidan sist det var klekkja krykkje og lundefugl på sunnmørsøya. Ornitolog Alv Ottar Folkestad

seier til avisa Vestlandsnytt at han trur næringssvikt er årsaka til problemet, men han kan ikkje seie sikkert kvifor mattilgangen er dårlegare. – Ein teori er at det dreier seg om naturgitte svingingar eller klimaendringar, seier han. ©NPK

i Nordland. I bakgrunnen ser man øyene Mosken (nærmest) og Værøy.

FOTO: TOR ERIK BAKKE, STATENS KARTVERK

Overraskende: Finansforsker Morten Josefsen oppdaget at sparebanker er like lønnsomme som forretningsbankene. FOTO: AUDUN FARBROT

Sparebanker mot normalt

ØKONOMI

Sparebankene tar mindre risiko enn forretningsbankene, og har lavere vekstrate. Likevel tjener de like mye penger – stikk i strid med finansteorien.

Finansforsker Morten Josefsen ønsket i sin doktorgradsstudie ved Handelshøyskolen BI å finne ut akkurat hvor mye bedre forretningsbankene gjorde det enn sparebankene økonomisk.

Som aksjeselskaper styrer forretningsbanker mot maksimal profitt. Klassisk finansteori foreskriver at det er viktig for ledelsen å ha aksjonærer/eiere som passer på at banken gjør de riktige tingene for å sikre best mulig lønnsomhet. I tråd med dette skulle forretningsbankene stille med en klar fordel i konkurransen om å være mest lønnsom.

Overraskende konklusjon

Morten Josefsen har sammen med professor Øyvind Bøhren ved BI gjennomført en omfattende studie av samtlige norske banker over en periode på 17 år, fra 1985 til 2002.

I sin studie viser Josefsen at sparebanker generelt tar lavere risiko enn forretningsbanker. Dette manifesterer seg både i hvordan de finansierer seg, og hvordan de investerer og låner ut penger.

Sparebankene har også lavere vekstrate enn forretningsbankene i den undersøkte perioden.

– Dette er helt i tråd med hva vi kan forvente når lokale politikere og innskytere har formell makt i bankens organer, i stedet for forretningsbankenes aksjonærer, framholder Josefsen.

På tross av dette ser det ikke ut til at sparebankene straffes med dårligere lønnsomhet. Under bankkrisen for 20 år siden var det sparebankene som klarte seg best. I tiden etter har sparebankene og forretningsbankene vært omtrent like lønnsomme, konkluderer Josefsen og Bøhren. – Et overraskende resultat, sier Josefsen.

Har tre teorier

Han har forsøkt å finne mulige forklaringer på sparebankenes overraskende gode resultater.

I doktorgradsstudien diskuterer han tre ulike mekanismer som virker disiplinerende på sparebankene:

Et aspekt er at finansnæringen er sterkt regulert, og gir lite handlingsrom for annet enn å drive best mulig bank. Videre peker Josefsen på at ingen får lov til å eie mer enn 10 prosent av aksjene i en bank. Denne eierbegrensningen gjør at det ikke vil være store, og dermed sterke eiere i bankene.

Til sist påpeker Josefsen at banknæringen preges av betydelig konkurranse. Sterk konkurranse i et marked virker disiplinerende, og sparebankene må drive effektivt for ikke å bli konkurrert ut av markedet.

– Vi har størst tiltro til den tredje mekanismen, sier BI-forskerne.

Med andre ord kan det se ut som om konkurransen i markedet fungerer som et substitutt for aktivt eierskap.

AUDUN FARBROT

Fagsjef forskningskommunikasjon ved Handelshøyskolen BI